

Lieta C-629/23

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2023. gada 16. oktobris

Iesniedzējtiesa:

Riigikohus [Augstākā tiesa] (Igaunija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 13. oktobris

Pieteicēja:

MTÜ Eesti Suurkiskjad

Atbildētājs:

Keskkonnaamet

Persona, kas iestājusies lietā:

Keskkonnaagentuur

Pamatlietas priekšmets

Mittetulundusühing [sabiedriskā labuma organizācija (biedrība); turpmāk tekstā – “MTÜ”) *Eesti Suurkiskjad* pieteikums par *Keskkonnaamet* [Vides dienesta] (Igaunija) rīkojuma atzīšanu par prettiesisku.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un tiesiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu uz LESD 267. panta trešās daļas pamata par Dzīvotņu direktīvas 1. panta i) punkta, 2. panta 3. punkta un 14. panta 1. punkta interpretāciju

Prejudiciālie jautājumi

- 1) Vai Dzīvotņu direktīvas 14. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas uzliek pienākumu, izdodot šajā normā minētos aktus, attiecīgajā dalībvalstī nodrošināt konkrētas sugas reģionālai populācijai labvēlīgu aizsardzības statusu 1. panta i) punkta izpratnē, vai tomēr var ņemt vērā aizsardzības statusu, kas ir kopējs visai populācijai Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijā?
- 2) Ja ir pieļaujams, ka tiek ņemts vērā aizsardzības statuss, kas ir kopējs visai populācijai Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijā, vai Dzīvotņu direktīva ir jāinterpretē tādējādi, ka tā paredz formālu sadarbību starp dalībvalstīm, kurās atrodas šīs populācijas izplatības areāls, nolūkā aizsargāt šo populāciju, vai tomēr ir pietiekami, ka dalībvalsts, kas izdod Dzīvotņu direktīvas 14. pantā minētos aktus, noskaidro sugas populācijas stāvokli pārējās attiecīgajās dalībvalstīs vai nosaka attiecīgus nosacījumus valsts apsaimniekošanas plānā?
- 3) Vai Dzīvotņu direktīvas 1. panta i) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka sugas, kas pēc *IUCN* Sarkanās grāmatas kritērijiem ir klasificēta apdraudējuma kategorijā “apdraudēta” (*VU*), reģionālai populācijai var būt labvēlīgs aizsardzības statuss Dzīvotņu direktīvas izpratnē?
- 4) Vai Dzīvotņu direktīvas 1. panta i) punkts kopsakarā ar 2. panta 3. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka, konstatējot konkrētai sugai labvēlīgu aizsardzības statusu, var ņemt vērā arī prasības ekonomikas, sabiedrības un kultūras jomā, kā arī reģionālās un vietējās īpatnības?

Piemērojamās Savienības tiesību normas

Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV 1992, L 206, 7. lpp., turpmāk tekstā – “Dzīvotņu direktīva”).

Savienības judikatūra

Tiesas spriedumi, 2020. gada 23. aprīlis, Komisija/Somija (Lielo pūkpīļu tēviņu pavasara medības), C-217/19, EU:C:2020:291, 2019. gada 10. oktobris, *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola*, C-674/17, EU:C:2019:851, 2007. gada 14. jūnijs, Komisija/Somija, C-342/05, EU:C:2007:341, 2004. gada 7. septembris, *Waddenvereniging* un *Vogelbeschermingsvereniging*, C-127/02, EU:C:2004:482, un 2000. gada 7. novembris, *First Corporate Shipping*, C-371/98, EU:C:2000:600, 25. punkts

Piemērojamās valsts tiesību normas

Looduskaitseeadus (Dabas aizsardzības likums; turpmāk tekstā – “*LKS*”) 1., 3., 46. un 49. pants

Jahiseadus (Medību likums; turpmāk tekstā – “*JahiS*”) 22. pants

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 2012. gada 4. oktobrī *Keskkonnaminister* [Vides ministrs] pieņēma “Rīcības plānu lielo plēsēju (vilka *canis lupus*, lūša *lynx*, brūnā lāča *ursus arctos*) aizsardzībai un pārvaldībai laikposmam no 2012. līdz 2021. gadam”. Saskaņā ar plānu visu lielo plēsēju populāciju statusu var raksturot kā labu. Plānā tika noteikts ilgtermiņa (30 gadu) mērķis uzturēt vilku populāciju labvēlīgā statusā, ņemot vērā ekoloģiskos, ekonomikas un sociālos aspektus. Konkrēts mērķis laikposmam no 2012. līdz 2021. gadam bija 15–25 vilku baru ar mazuliem uzturēšana katru gadu (kopējais populācijas lielums apmēram 150–250 īpatņi) pirms medību sezonas sākuma (rudenī). Šajā diapazonā bija jānosaka ikgadējie mērķi atbilstoši uzraudzības rezultātiem, un populācija šajā diapazonā bija jāuztur ar medīšanu.
- 2 *Keskkonnaamet* [Vides dienests; turpmāk tekstā – “*KeA*”] 2020. gada 29. oktobra rīkojumā (turpmāk tekstā – “*KeA* rīkojums”) noteica 2020./2021. gada vilku medību kvotu Igaunijas Republikas teritorijā, pamatojoties uz *JahiS* 22. panta 2. punktu 140 īpatņu apmērā, kas ir pirmā daļa. Saskaņā ar rīkojumu *KeA* ir tiesīgs mainīt rīkojumā noteikto medību kvotu, ja *Keskkonnaagentuur* [Vides aģentūra; turpmāk tekstā – “*KAUR*”) ir sniegusi priekšlikumus. *KAUR* uzskata, ka vilku medību biežums 2019. gadā sliktu sniega apstākļu dēļ bija mazāks nekā populācijas pieauguma temps, un lēš, ka 2020. gadā bija 32–34 vilku metieni. Pārvaldības galvenais mērķis bija nodrošināt, lai līdz 2021. gadam Igaunijas kontinentālajā daļā būtu vidēji 20 vilku metieni un populācija būtu sadalīta pa piemērotām dzīvotnēm pēc iespējas vienmērīgāk.
- 3 *MTÜ Eesti Suurkiskjad* (turpmāk tekstā – pieteicēja) iesniedza pieteikumu par *KeA* rīkojuma atcelšanu *Tallinna Halduskohus* [Tallinas Administratīvajā tiesā], ko tā noraidīja ar 2021. gada 1. oktobra spriedumu. *Tallinna Halduskohus* konstatēja, ka medību kvotas noteikšana, pamatojoties uz *JahiS* 22. panta 2. punktu, ir lēmums, kuru tiesa nevar pieņemt valsts pārvaldes iestādes vietā. Tiesa var novērtēt, vai, nosakot medību kvotu, ir ņemti vērā visi būtiskie dati un vai tā nav noteikta patvaļīgi. *Tallinna Halduskohus* konstatēja, ka saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu vilks ir [Savienībai] nozīmīga suga, kas ir stingri jāaizsargā, taču direktīvas IV pielikumā ir paredzēta atkāpe no vilku medību aizlieguma citastarp attiecībā uz Igaunijas vilku populāciju, kā norādīts direktīvas V pielikumā. Šī tiesa uzskata, ka, pieņemot administratīvo aktu, tika ņemts vērā *KAUR* izveidotais uzraudzības ziņojums un tam pievienotais priekšlikums par vilku medību organizēšanu.

- 4 Pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību *Tallinna Ringkonnakohus* [Tallinas apgabaltiesā] un lūdza atcelt *Halduskohus* spriedumu un apmierināt pieteikumu ar jaunu spriedumu. *Tallinna Ringkonnakohus* ar 2022. gada 30. jūnija spriedumu apelācijas sūdzību noraidīja un atstāja *Halduskohus* sprieduma rezolutīvo daļu bez izmaiņām, taču daļēji mainīja sprieduma pamatojumu. *Ringkonnakohus* savos apsvērumos ņēma vērā arī rīcības plānu lielo plēsēju aizsardzībai un pārvaldībai laikposmam no 2022. līdz 2031. gadam.
- 5 *Ringkonnakohus* citastarp ir konstatējusi, ka Dzīvotņu direktīvā noteiktie ierobežojumi attiecībā uz direktīvas IV un V pielikumu būtiski atšķiras. Atšķirībā no Somijas populācijas, uzturēšanas pasākumi Igaunijas vilku populācijas aizsardzībai ir pieļaujami, taču nav obligāti. Tāpēc Tiesas norādes tās lēmumā lietā *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola* šeit nav pilnībā attiecināmas. Tiesas nostāja minētajā lietā, saskaņā ar kuru populācijas dabiskās izplatības areāla daļu, kas iestiepjas trešās valsts teritorijā, kurai nav pienākuma ievērot to sugu stingru aizsardzību, kas ir nozīmīgas Savienībai, nevar ņemt vērā, ir nozīmīga arī ārpus Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punkta konteksta, lai novērtētu, vai darbības, kas var ietekmēt sugas aizsardzības statusu, ir pieņemamas. Igaunija, nosakot medību kvotas, var ņemt vērā tikai to vilku dabiskās izplatības areāla daļu, kurā populāciju aizsargā Savienības tiesības. Tiesas judikatūra neliedz ņemt vērā migrāciju un ietekmi starp dalībvalstīm uz sugas populācijas aizsardzības statusu. Tam, ka Dzīvotņu direktīvas 1. panta i) punkta nosacījumi aizsardzības statusa ilgtermiņa saglabāšanai nebūtu izpildīti, ja netiktu ņemta vērā Krievijas populācija, nav pierādījumu. Tāpēc nav nepieļaujams ņemt vērā Polijas, Lietuvas un Latvijas veiktos aizsardzības pasākumus, arī ja tas nenotiek atbildīgo iestāžu sadarbības ietvaros.
- 6 Saskaņā ar Komisijas uzdevumā sagatavoto ziņojumu “Key actions for Large Carnivore Populations in Europe” (2015) Baltijas vilku populācija Savienības dalībvalstīs (neieskaitot daļas ārpus ES) ir apmēram 900–1 400 īpatņi (no tiem 20 % Igaunijā), turklāt populācijas statuss ir stabils un atbilst *IUCN* Sarkanās grāmatas kategorijai *LC* (*least concern*), tātad tā ir klasificēta kā neapdraudēta (47. lpp.). Tāpēc nav pareizi vilkt paralēles ar vilku populācijām Karēlijā (aptuveni 150 īpatņi Somijā) un Skandināvijā (Zviedrijā un Norvēģijā kopā 250–300 īpatņi), kas saskaņā ar ziņojumu ir *EN* (*endangered*) jeb apdraudētas.
- 7 Pieteicēja iesniedza kasācijas sūdzību un lūdza atcelt daļu *Ringkonnakohus* sprieduma un pasludināt jaunu spriedumu, ar kuru būtu apmierināts tās pieteikums. Atbildētājs lūdz noraidīt kasācijas sūdzību.

Pamatlietas dalībnieku galvenie argumenti

- 8 *MTÜ Eesti Suurkiskjad* pirmajā un otrajā instancē būtībā norādīja, ka vilku aizsardzības statuss Igaunijā nav labvēlīgs un 140 vilku medīšana apgrūtina labvēlīga statusa sasniegšanu, ka rīcības plānā netiek īstenotas Eiropas Komisijas pieņemtās vadlīnijas (*Guidelines for Population Level Management Plans for*

Large Carnivores, 2008) (turpmāk tekstā – Eiropas Komisijas 2008. gada vadlīnijas), ka *KeA* rīkojums atļaujot nonāvēt gandrīz visus atražojošos eksemplārus vienā vienīgā medību sezonā, ka vilku medības nav vērstas uz teritorijām, kurās ir nodarīts kaitējums, un ka medību kvotas ir noteiktas, neņemot vērā dzīvotņu zudumu (intensīva atmežošana) un vilku slimības. *MTÜ Eesti Suurkiskjad* apšaubīja arī *KeA* rīkojuma pamatā esošo zinātnisko datu, analīžu un metožu pareizību, pietiekamību un precizitāti.

- 9 Kasācijas tiesvedībā pieteicēja norāda, ka Tiesa ir lēmusi, ka sugas, kas iekļautas valsts Sarkanajā grāmatā, ir uzskatāmas par sugām nelabvēlīgā statusā Dzīvotņu direktīvas 2. panta 2. punkta izpratnē (Spriedums, Komisija/Somija, C-342/05, 26. punkts, un Komisija/Somija (Lielo pūkpīļu tēviņu pavasara medības), C-217/19, 79. un 80. punkts). Igaunija nevar labvēlīga statusa kritērijus interpretēt citādi. Vilka nelabvēlīgais statuss bija zināms jau 2008. gadā (Sarkanās grāmatas kategorija “gandrīz apdraudēts”) un katrā ziņā vēlākais 2019. gadā, tātad pirms *KeA* rīkojuma pieņemšanas. Pieņemot ar vidi saistītus lēmumus, tostarp lēmumus attiecībā uz populācijas statusu vai sugas dzīvotnes statusu, neesot jāņem vērā zinātnieku šaubas (spriedums, *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola*, 66. un 69. punkts).
- 10 Pieteicēja norāda, ka pēc *IUCN* Sarkanās grāmatas kritērijiem vilks ir klasificēts kategorijā “apdraudēts”. Otra, vispusīgāka metode sugas statusa noteikšanai ir sugas dzīvotspējas analīze (*population viability analysis*), kuru attiecībā uz Igaunijas vilku ir plānots veikt tikai nākotnē. Abas novērtēšanas metodes ir aplūkotas arī Komisijas uzdevumā sagatavotajās vadlīnijās. Saskaņā ar vadlīnijām lielā plēsēja statusu nevar uzskatīt par labvēlīgu, ja kaut viens indikators norāda uz nelabvēlīgu statusu (22. lpp.) Lai gan atbildētājs argumentē, ka vadlīnijas nav saistošas, pieteicēja norāda, ka tas nav attaisnojums to neievērošanai un ka nav piedāvāta līdzvērtīga alternatīva metode. Vadlīnijas esot izmantojusi arī ģenerālvokāte J. Kokote [*J. Kokott*] (secinājumi lietās Komisija/Somija, C-342/05, EU:C:2006:752, 52. punkts, un *Alianța pentru combaterea abuzurilor*, C-88/19, EU:C:2020:93, 39. punkts).
- 11 Pieteicēja apgalvo, ka *Ringkonnakohus* savā spriedumā nav pieminējusi piesardzības principu. Dabas aizsardzības nolūkā ir jāveic pietiekami iedarbīgi aizsardzības pasākumi, pirms sugas vai dzīvotnes statuss pasliktinās (ģenerālvokātes secinājumi lietā Komisija/Īrija, C-418/04, EU:C:2006:569, 58.–60. punkts). Spriedumā *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola* Tiesa ir nolēmusi, ka lielo plēsēju pārvaldības plāns nevar automātiski būt pamats atkāpju piemērošanai uz 16. panta pamata, bet ka atkāpes priekšnosacījumi ir jāpārbauda katrā gadījumā (49.–53. punkts). Attiecīgi, nosakot kādas sugas maksimālo medību robežu, ir jārīkojas atbilstoši V pielikumam. Dzīvotņu direktīvas 2. panta 1. un 2. punkta mērķi ir svarīgāki nekā 2. panta 3. punktā minētā iespēja ņemt vērā arī ietekmi uz sabiedrību un kultūru (spriedums, *First Corporate Shipping*, C-371/98, 25. punkts).

- 12 *KeA* būtībā norāda, ka vilks Igaunijā neietilpst nevienā no aizsardzības kategorijām *LKS* 46. panta izpratnē. Dzīvotņu direktīvā attiecībā uz Igauniju tiek piemērota ģeogrāfiska atkāpe, saskaņā ar kuru, pamatojoties uz rīcības plānu atbilstoši *LKS* 49. panta 1. punkta 2. un 3. punktam, vilkus drīkst medīt. Rīcības plāns, kas nav saistošs un kuru tiesa nevar pārbaudīt, tiek izstrādāts sadarbībā ar šīs jomas labākajiem zinātniekiem, ekspertiem, atbildīgajiem iestāžu pārstāvjiem un interešu grupām. *KeA* uzskata, ka minētajām Eiropas Komisijas vadlīnijām ir norādošs raksturs. Atbildētājs norāda, ka vilku populācija Igaunijā ir labvēlīgā statusā. Nelielās teritorijas dēļ nevar vērtēt tikai Igaunijas populāciju. Tiek lēsts, ka vilku populācijas Baltijas daļā Eiropas Savienībā ir 870–1400 īpatņi. Vilku populācijas attīstību var uzskatīt par stabilu un populācijas svārstības – par normālām. Kopš 2002. gada vilku populācija ir gandrīz trīskāršojusies. Saskaņā ar prognozēm savvaļas dzīvnieku uzraudzības ziņojumā pagaidām prognozētais metienu skaits ir 32–34, kas atbilst 320–340 īpatņiem. Nomedējot 140 īpatņus, Igaunija varētu izpildīt savus pienākumus pret Savienību.
- 13 Kasācijas tiesvedībā *KeA* norāda uz to, ka vilku populācijas pārvaldība balstās uz uzraudzības un zinātniskas analīzes rezultātiem un ka rīcības plāna mērķis ir ne tikai vilku labvēlīgo statusa saglabāšana, bet arī vilku pārvaldība, jo Igaunijā bieži notiek uzbrukumi lauksaimniecības dzīvniekiem un mājdzīvniekiem. Atkāpi no Dzīvotņu direktīvas IV pielikuma Igaunija pieprasīja tādēļ, ka vilkiem Igaunijā ir labvēlīgs statuss un tādēļ, ka liela apdzīvotības blīvuma gadījumā ir iespējama negatīva ietekme uz citām savvaļas dzīvnieku sugām, īpašumu un cilvēku veselību. *IUCN* kategorija “apdraudēts” netiek piešķirta, pamatojoties uz Dzīvotņu direktīvas kritērijiem. Pēc *Natura* novērtēšanas metodes vilkiem Igaunijā joprojām ir labvēlīgs statuss. Turklāt pēc Sarkanās grāmatas kritērijiem vilku statuss nav pasliktinājies, drīzāk ir mainījies novērtēšanas metode.
- 14 *KeA* norāda, ka pienākums ņemt vērā ekonomikas un sociālos aspektus, izveidojot rīcības plānu, izriet no *LKS* 49. panta 3. punkta. Sugu aizsardzības mērķis ir nodrošināt līdzsvaru starp sugas labvēlīgo statusu, no vienas puses, un ekonomikas un sociālajiem aspektiem, no otras puses. Ja *KeA* uz visaptveroša novērtējuma pamata, kas balstās uz secinājumiem no zinātnieku iegūtiem datiem un rīcības plānā apkopotās labākās prakses, uzskata, ka sugas statuss ir labvēlīgs un arī pēc medību kvotas izpildīšanas būs labvēlīgs, tad pieteicējai ir pienākums pierādīt pretējo.
- 15 *KAUR* norāda, ka šā gada medību kvotas un struktūras ieteikumā ir ņemtas vērā populācijas palielināšanās prognozes, kas balstās uz iepriekšējā gada populāciju, nomedīto īpatņu skaitu un dažādiem bioloģiskiem rādītājiem. Turklāt aprēķinā ir iekļauta iespējama kļūda un ņemts vērā piesardzības princips. Pašreizējais labvēlīgais vilka statuss (vismaz 15 metieni) tika sasniegts 2007. gadā un kopš tā laika tas nav pasliktinājies (17 līdz 32 metieni, vidēji 24). Pirms 2020. gada medību sezonas bija uzticami pierādījumi par 22 metieniem, un 2020. gada 28. decembrī bija jau 26 metieni. Pēdējos 15 gados vilku medību priekšlikumu reģionālajā sadalījumā ir ņemts vērā ne tikai vilku populācijas blīvums, bet arī to lauksaimniecības dzīvniekiem un mājdzīvniekiem nodarītā kaitējuma apjoms un

teritoriālais sadalījums. Vilku nodarītais kaitējums lauksaimniecības dzīvniekiem 2020. gadā bija augstākajā kopš 2007. gada (nonāvētas 1326 aitas, 44 liellopi un 44 suņi). Vilku medības aizsargājamās dabas teritorijās un blakus esošās teritorijās ir stingrāk ierobežotas.

- 16 Kasācijas tiesvedībā *KAUR* norāda uz to, ka *IUCN* kritēriji tika izstrādāti, lai novērtētu sugu aizsardzības statusu pasaules mērogā. Novērtējot atbilstoši Sarkanajai grāmatai, tiek pētīts sugas statuss valsts mērogā, bet sugām ar augstām teritoriālajām prasībām, salīdzinoši nelielām populācijām un lielu migrācijas spēju, piemēram, vilkam, populācijas tiek aplūkotas starptautiskā mērogā. Igaunijas Sarkanās grāmatas novērtējuma vadības grupa, it īpaši atsaucoties uz iespējamiem negatīviem nākotnes scenārijiem, nolēma pazemināt kategoriju tikai par vienu pakāpi uz “apdraudēts”. Šāda lēmuma iemesls citastarp ir sabiedriskās domas pasliktināšanās vilku populācijas palielināšanās un nodarītā kaitējuma pieauguma dēļ, kura ietekmē varētu tikt pieņemts politisks lēmums būtiski samazināt vilku populāciju (kā notika Zviedrijā), kā arī izveidot žogu gar austrumu robežu, kas ierobežotu dzīvnieku pārvietošanos. Rīcības plānā tika ņemti vērā ne tikai ekoloģiskie, bet arī ekonomikas un sociālie aspekti, lai noteiktu vilku populācijas labvēlīgo statusu. Vēlamais minimālais populācijas lielums galvenokārt tiek noteikts no vides skatpunkta, bet maksimālais lielums – no sociālā un ekonomikas skatpunkta (pieļaujama diapazons).

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izklāsts

- 17 Saskaņā ar *LKS* 1. panta 1. punktu viens no *LKS* mērķiem ir dabas aizsardzība, nodrošinot labvēlīgu statusu savvaļā dzīvojošajiem dzīvniekiem. Saskaņā ar *LKS* 3. panta 2. punktu sugas statuss ir labvēlīgs, ja tās populācija liecina par to, ka suga arī tālākā nākotnē būs dzīvotspējīga savā dabiskajā dzīvotnē vai savā vairošanās dzīvotnē, ja tās dabiskās izplatības areāls nesamazinās un ja ir pieejama pietiekami liela dzīvotne sugas populācijas ilgtermiņa saglabāšanai un šķiet, ka tā būs pieejama arī turpmāk.
- 18 Pienākums uzturēt sugas labvēlīgo statusu izriet no Dzīvotņu direktīvas. Direktīvas 1. panta i) punktā sugas aizsardzības statuss ir definēts kā uz attiecīgo sugu 2. pantā minētajā teritorijā (t.i. Eiropā esošajā dalībvalstu teritorijā, uz kuru attiecas Līgums) darbošos ietekmju summa, kas var ietekmēt šīs sugas izplatību un skaitlisko daudzumu ilgtermiņā. Saskaņā ar šo normu aizsardzības statuss ir uzskatāms par “labvēlīgu”, ja attiecīgās sugas populācijas dinamikas dati liecina, ka ilgtermiņā suga sevi atražo un ir dzīvotspējīga konkrētās dabiskās dzīvotnes sastāvdaļa, sugas dabiskās izplatības areāls nav samazinājies un, šķiet, nemazināsies arī tuvākajā laikā, un dzīvotne ir un, šķiet, arī turpmāk būs pietiekami plaša tās populāciju ilglaicīgai aizsardzībai.
- 19 Ņemot vērā to, ka ar *LKS* attiecīgajiem noteikumiem ir transponēta Dzīvotņu direktīva, jēdzieni “statuss” un “aizsardzības statuss” šajā kontekstā ir jāvērtē kā

sinonīmi. Skaidrības labad turpmāk tekstā tiks izmantots tikai apzīmējums “aizsardzības statuss”.

- 20 Saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 1. panta g) punktu visai [Savienībai] nozīmīgās sugas ir uzskaitītas tās II, IV un/vai V pielikumā. Vilks ir uzskaitīts visos šajos pielikumos: II pielikumā, jo šīs sugas aizsardzībai ir nepieciešamas īpaši aizsargājamās teritorijas, un IV pielikumā kā suga, kas ir [Savienībai] nozīmīga un kam vajadzīga stingra aizsardzība, taču no IV pielikuma citastarp ir izslēgtas Igaunijas populācijas, kas uzskaitītas V pielikumā kā [Savienībai] nozīmīga suga, kuras īpatņi ieguvei savvaļā un izmantošanai var piemērot apsaimniekošanas pasākumus.
- 21 Igaunijā rīcības plāna sugas aizsardzībai un pārvaldībai izstrāde ir reglamentēta *LKS* 49. pantā, kura 1. punktā ir paredzēta rīcības plāna izstrāde, lai citastarp nodrošinātu arī sugas labvēlīgu statusu (t.i. aizsardzības statusu), ja sugas zinātniskā apskata rezultāti rāda, ka līdz šim veiktie pasākumi to nenodrošina, vai ja tas nepieciešams starptautisko saistību dēļ (Nr. 2), kā arī sugas pārvaldība, ja sugas zinātniskā apskata rezultāti rāda, ka tās populācijas pieaugums izraisītu negatīvas sekas uz vidi vai apdraudējumu cilvēku veselībai vai īpašumam (Nr. 3). Rīcības plānā ir jābūt iekļautai informācijai par sugas bioloģiju, populāciju un izplatību, apdraudētas sugas labvēlīga statusa nodrošināšanas nosacījumiem, apdraudējumiem, aizsardzības vai pārvaldības mērķiem, sugas labvēlīgā statusa sasniegšanai vai sugas pārvaldībai nepieciešamo pasākumu secību un grafiku, kā arī par aizsardzības vai pārvaldības organizēšanas budžetu (2. punkts).
- 22 2012. gadā pieņemtā rīcības plāna mērķis citastarp ir saglabāt vilkiem labvēlīgu aizsardzības statusu gan Igaunijas, gan Baltijas populācijas mērogā. Rīcības plānā ir paskaidrots, ka Baltijas vilku populācija ir daļa no Eirāzijas vilku metapopulācijas, kuras izplatības areāls ietver Igauniju, Latviju, Lietuvu, Polijas ziemeļaustrumus, Baltkrieviju, Ukrainas ziemeļus un daļu Krievijas apgabalu. Rīcības plānā ir norādīta aptuvena vilku populācija Latvijā (2008. gada dati), Lietuvā (2008. gada dati) un Krievijas teritorijās, kas atrodas blakus Igaunijai (2010. gada dati). Tiek norādīts, ka kaimiņvalstīs ir plāni vilku aizsargāšanai vai aizsargāšanai un pārvaldībai (piemēram, Latvijā, Baltkrievijā un Somijā ir šādi plāni, Lietuva un Polija tos izstrādā, bet Krievijā šāda plāna nav), un tiek sniegta informācija par to, vai vilki šajās valstīs ir medījami. Starptautiskās sadarbības jomā rīcības plānā it īpaši tiek izcelta Igaunijas pārstāvja dalība *IUCN* darba grupā, kā arī saiknes ar kolēģiem Somijā, Zviedrijā, Norvēģijā, Latvijā, Lietuvā, Polijā un Krievijā. Saskaņā ar rīcības plānu notiek regulāra informācijas apmaiņa ar Latvijas kolēģiem par lielo plēsēju populācijas attīstību un par medību kvotām. Rīcības plānā tiek uzskatīts, ka Igaunijas lielo plēsēju populācijas aizsardzības statusu var uzskatīt par labvēlīgu.
- 23 2022. gada rīcības plānā tiek sniegts pārskats par 2018./2019. gadā veikto vilku populācijas ģenētisko izpēti, kurā tika iegūts konservatīvāks novērtējums, kas ir vismaz 65 īpatņi, un optimistiskāks novērtējums, kas ir 122 īpatņi. Tomēr abi skaitļi tika novērtēti kā pārāk zemi. Saskaņā ar rīcības plānu metienu skaits

2020. gadā bija 31. Rīcības plānā ir skaidri norādīts, ka lielo plēsēju populācijas Igaunijā ir jāuzskata par Baltijas populāciju daļu, taču neatkarīgi no Baltijas populāciju aizsardzības statusa noteikti ir svarīgs arī Igaunijas vietējo populāciju aizsardzības statuss un ilgtspējība. Baltijas populācijas pēc *IUCN* Sarkanās grāmatas kritērijiem tiek klasificētas kā “vismazāk apdraudētas”, savukārt Igaunijas populācija tiek klasificēta kā “apdraudēta” (*vulnerable*), turklāt apdraudējuma pakāpe tika pazemināta par vienu pakāpi, balstoties uz pieņēmumu, ka pastāv laba saikne ar kaimiņos esošajām populācijām – ja ņemtu vērā tikai populācijas statusu Igaunijā, tad populācijas novērtējums būtu “ļoti apdraudēta” (*endangered*). Ir iespējams, ka populāciju statuss var ātri pasliktināties, ja medību ir pārāk daudz vai ja ir aktuāli citi faktori (piemēram, slimības). Noteiktā vilku populācijas sliekšņvērtība ir 20–30 vilku bari ar mazuļiem zem viena gada vecuma pirms medību sezonas un pavasarī – 140 atražojoši īpatņi vai pamata populācija. Ierobežojums balstās uz katras sugas Baltijas populācijas aprēķinātā lieluma, attiecīgajiem *IUCN* un *LCIE* ieteikumiem, saskaņā ar kuriem Baltijas kopējā populācijā ir jābūt vismaz 1000 atražojošiem īpatņiem, Igaunijas meža dzīvotņu īpatsvaru Baltijas populāciju izplatības areālā (aptuveni 20–25%) un pārnadžu kā medījamās dzīvnieku sugas Baltijas izplatības areāla populācijas blīvumu Igaunijā, kas ir zem vidējā līmeņa, kā arī populācijas vecuma un sociālās struktūras novērtējumiem, ko veic *KAUR* savvaļas dzīvnieku uzraudzības speciālisti, un Igaunijas sociālo toleranci. Kā riska faktori vilku populācijai rīcības plānā citastarp tiek izcelta pārmērīga medīšana un, piemēram, starptautiskas sadarbības trūkums.

- 24 Iesniedzējtiesa uzskata, ka nav skaidrs, vai, veicot Dzīvotņu direktīvas 14. pantā paredzētos pasākumus, attiecīgajā dalībvalstī ir jāuztur labvēlīgs sugas reģionālās populācijas aizsardzības statuss 1. panta i) punkta izpratnē vai tomēr var ņemt vērā Eiropas Savienības dalībvalstu kopējās populācijas (Igaunijas gadījumā – Baltijas populācijas) aizsardzības statusu. Šis jautājums ir būtisks šīs lietas izlemšanai, jo Baltijas vilku populācijas labvēlīgais aizsardzības statuss ir neapstrīdams, tomēr pieteicēja uzskata, ka *IUCN* novērtējuma dēļ reģionālo Igaunijas vilku populācijas aizsardzības statusu nav iespējams uzskatīt kā labvēlīgu. 2022. gada rīcības plānā tiek aplūkoti abi mērogi, taču saskaņā ar atbildētāja paskaidrojumiem, 2012. gada rīcības plāns, novērtējot vilku populācijas atbilstību *IUCN* kritērijiem, balstās uz Baltijas populācijas mērogu.
- 25 Interpretējot Dzīvotņu direktīvu burtiski, pirmajā mirklī šķiet, ka direktīva atbalsta plašāku populāciju (1. panta i) punkts attiecina sugas aizsardzības statusu uz populāciju “2. pantā minētajā teritorijā”, tātad “Eiropā esošajā dalībvalstu teritorijā, uz kuru attiecas Līgums”). No otras puses dažādie pienākumi saistībā ar sugu aizsardzības nodrošināšanu, uzraudzību un ziņošanu par to katrai dalībvalstij tiek uzlikti individuāli un nevis attiecībā uz populāciju kopumu. Arī direktīvas IV pielikumā, kas paredz atkāpes citastarp no vilka aizsardzības režīma, to pārvietojot no IV pielikuma uz V pielikumu, nav minēta populācija kopumā, bet gan katras valsts populācijas tiek aplūktas atsevišķi.

- 26 Cik ir zināms iesniedzējtiesai, Tiesa savā līdzšinējā judikatūrā uz šo jautājumu nav sniegusi viennozīmīgu atbildi. Lai gan Tiesa lietā *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola* pārbaudīja labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanas nepieciešamību Dzīvotņu direktīvas 16. pantā paredzētās atkāpes ietvaros un citastarp precizēja, ka atkāpes ietekme uz dažādām populācijas teritorijām ir jāpārbauda (sprieduma 58. un 59. punkts), tā tomēr šajā lietā neatbildēja uz jautājumu, kura teritorija ir jāpieņem, ja tiek piemērots 14. pants vai ja populācijas aizsardzības statuss dažādās teritorijās atšķiras. Tiesa skaidri norādīja tikai to, ka attiecīgās populācijas dabiskās izplatības areāla daļu, kas iestiepjas trešās valsts teritorijā, kurai nav pienākuma ievērot to sugu stingru aizsardzību, kas ir nozīmīgas Savienībai, nevar ņemt vērā (ibid, 60. punkts). Tāpēc Baltijas populācijas daļas ārpus Eiropas Savienības (tostarp Krievijas daļas) šajā gadījumā noteikti nevar ņemt vērā.
- 27 Eiropas Komisijas 2008. gada vadlīnijās tiek paskaidrots, ka populācijas definēšanai ir daudz dažādu pieeju un ka populācija ir hierarhiska struktūra ar vairākiem līmeņiem. Saskaņā ar vadlīnijām Dzīvotņu direktīvā izmantotais populācijas jēdziens no zinātnes skatpunkta visvairāk atbilst subpopulācijas jēdzienam, taču vadlīnijās vienkāršības labad tiek izmantots vārds “populācija” (7. un 8. lpp.). Vadlīnijās tiek atzīts, ka populācijas aizsardzības statusu visprecīzāk var noteikt, novērtējot kopējo populāciju, nevis populācijas daļas atsevišķu valstu robežās (23. lpp.). No otras puses, vadlīniju autori norāda, ka direktīvas pieeja joprojām ir formāli pielāgota katrai dalībvalstij un ka plašākai pieejai būtu nepieciešams Komisijas precizējums, lai atbrīvotu dalībvalstis no konkrētai valstij uzliktā pienākuma (26. lpp.). Tomēr populācijas mēroga pieeja nozīmētu arī to, ka būtu nepieciešami pārrobežu apsaimniekošanas plāni vai vismaz noteiktu nosacījumu noteikšana valsts plānā, kas būtu jāizpilda kaimiņvalstu populācijām, lai ņemtu vērā un vajadzības gadījumā ņemtu vērā situācijas izmaiņas (tādā gadījumā būtu nepieciešama nepārtraukta pārrobežu situācijas uzraudzīšana, īstenojot zinātnisku sadarbību) (27. lpp.). Cik ir zināms iesniedzējtiesai, vismaz attiecībā uz vilku aizsardzību nav formālu sadarbības, ir tikai neformāla saziņa starp zinātniekiem.
- 28 Kā ļauj noprast Komisijas 2008. gada vadlīnijas, būtu nepieciešama pārrobežu sadarbība, lai populāciju aptvertu plašākā mērogā. Ja Tiesa, atbildot uz pirmo jautājumu, uzskatītu, ka, piemērojot Dzīvotņu direktīvas 14. pantu, izšķirošs ir aizsardzības statuss, kāds populācijai ir dalībvalstu teritorijā kopumā, rodas jautājums, vai Dzīvotņu direktīva ir jāinterpretē tā, ka tā paredz formālu sadarbību starp dalībvalstīm, kurās atrodas populācijas izplatības areāls, lai aizsargātu šo populāciju, tajā skaitā aizsardzības un pārvaldības pasākumu koordināciju vai pat kopīgu pārvaldības plānu, vai, ja Tiesa tā neuzskatītu, ir pietiekami, ka dalībvalsts, kas pieņem Dzīvotņu direktīvas 14. pantā minētos aktus, noskaidro sugas populācijas stāvokli pārējās attiecīgajās dalībvalstīs, vai tomēr valsts apsaimniekošanas plānā papildus ir jānosaka konkrēti nosacījumi kaimiņvalstu populācijām, lai varētu veikt pasākumus paredzētajā veidā.
- 29 Gadījumā, ja Tiesa uzskatītu, ka, lai varētu veikt 14. pantā paredzētos pasākumus, arī dalībvalsts reģionālās populācijas aizsardzības statusam ir jābūt labvēlīgam,

būs jānoskaidro saikne starp populācijas aizsardzības statusa novērtēšanu atbilstoši Dzīvotņu direktīvai un novērtēšanu pēc IUCN Sarkanās grāmatas kritērijiem. Tādēļ iesniedzējtiesa lūdz Tiesu atbildēt uz jautājumu, vai Dzīvotņu direktīvas 1. panta i) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka sugas, kas pēc IUCN Sarkanās grāmatas kritērijiem ir klasificēta kā apdraudēta (*vulnerable*), reģionālai populācijai nevar būt labvēlīgs aizsardzības statuss Dzīvotņu direktīvas izpratnē. Par to, šķiet, liecina Tiesas argumentācija spriedumos Komisija/Somija, C-342/05 (26. un 27. punkts) un Komisija/Somija (Lielo pūkpiļu tēviņu pavasara medības), C-217/19 (77.–80. punkts), kuru gan var interpretēt dažādi. Uz attiecīgu saikni ir norādīts arī Komisijas 2008. gada vadlīnijās (18.–20. lpp.).

- 30 Šajā strīdā atbildētājs un KAUR vienmēr ir uzsvēruši, ka vilku skaita paaugstināšana sabiedrībā izraisītu spēcīgus sociālus un saimnieciskus konfliktus. Viens no galvenajiem argumentiem par labu vilku medību atļaušanai ir nepieciešamība samazināt medījamo dzīvnieku nodarīto kaitējumu. Šķiet, ka Dzīvotņu direktīvas 2. panta 3. punkts, saskaņā ar kuru uz šīs direktīvas pamata pieņemtajiem pasākumiem ir jāņem vērā prasības ekonomikas, sabiedrības un kultūras jomā, kā arī reģionālās un vietējās īpatnības, zināmā mērā atbalsta šo argumentu. Iesniedzējtiesa uzskata, ka loģiskāk ir interpretēt direktīvu tā, ka, izvēloties pasākumus, ekonomikas un sociālos apsvērumus var ņemt vērā vienīgi ar nosacījumu, ka ir nodrošināts labvēlīgs populācijas aizsardzības statuss, un ka populācijas labvēlīgā aizsardzības statusa konstatēšana ir dabaszinātnieku novērtējums, kas nav atkarīgs no šādiem ar vidi nesaistītiem apsvērumiem. Ar nosacījumu, ka ir nodrošināts labvēlīgs aizsardzības statuss, šie apsvērumi citastarp var atbalstīt populācijas pieauguma ierobežošanu (skat. Komisijas 2008. gada vadlīnijas, 24. lpp.).
- 31 Tādēļ iesniedzējtiesa lūdz Tiesu atbildēt uz jautājumu, vai Dzīvotņu direktīvas 1. panta i) punkts kopsakarā ar 2. panta 3. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka, konstatējot sugas labvēlīgu aizsardzības statusu, var ņemt vērā arī prasības ekonomikas, sabiedrības un kultūras jomā.